

Defensie in het ambassade- team van Beijing

PETER HUBRECHT

Kolonel stafbrevethouder Peter Hubrecht, defensieattaché sinds 2010, is artillerieofficier met een gevarieerde loopbaan in operationele eenheden en vormingsinstellingen achter de rug en nam al aan verschillende operaties deel. Hij is alumnus van de *National Defense University* in Washington D.C.

L'article met l'accent sur la valeur ajoutée de la présence d'un officier dans l'équipe d'une ambassade en Asie de l'Est et sur la coopération avec les Affaires étrangères.

De economische, diplomatieke, politieke, culturele, veiligheids- en andere betrekkingen vormen een complex web. Meer dan ooit zijn ze onderling afhankelijk en de veiligheidsdimensie is daarbij gewoonlijk ondergeschikt aan de economische realiteit. Maar in Oost-Azië, met zijn intense nationalistische emoties, zijn gevoeligheid voor de recente militaire geschiedenis en een grimmige historische achtergrond, kan dit vlug omslaan.

China is in toenemende mate een cruciale actor in regionale veiligheidsvraagstukken, getuige de maritieme disputen, de rivaliteit met de VS, de strategische relaties met India, Pakistan en Noord-Korea, enz. Deze evolutie gaat gepaard met steeds sterkere Chinese internationale en militaire ambities die zich ook vertalen in de Chinese militaire capaciteiten. We zien hieromtrent in China dat de invoering van nieuwe platformen en geavanceerde wapensystemen aan een hoog tempo voortduurt. Er is een indrukwekkende expansie in capaciteit en een aanzienlijke uitbreiding van de reikwijdte van de maritieme component. Minder zichtbaar maar mogelijk belangrijker zijn de cybercapaciteiten en het militaire aandeel in het indrukwekkende ruimteprogramma. BEIDOU bijvoorbeeld, het Chinese satellietnavigatiesysteem, is al operationeel met een duidelijke voor-sprong op ons Europese systeem. Deze militaire capaciteitsuitbreiding, samen met de maritieme disputen, geven aanleiding tot bezorgdheid in de ruime regio.

Buurlanden zoeken toenadering tot partners of allianties en moderniseren hun strijdkrachten. De wapenhandel floreert en er is wel degelijk een regionale wapenwedloop, terwijl China de top vijf van wapenexporteurs binnenkomt.

Tegen deze boeiende en steeds evoluerende achtergrond is één defensieattaché in de regio Oost-Azië dan ook geen overbodige luxe. Vanuit standplaats Beijing is hij geaccrediteerd in China, Japan, Mongolië (waar België geen ambassade heeft) en Zuid-Korea. In Seoul is hij tevens de Belgische liaison bij de *Military Armistice Commission* van het *United Nations Command* (UNC-MAC), de multinationale commissie die toeziet op de Koreaanse wapenstilstand.

De taken van een defensieattaché zijn bijzonder divers. In zijn algemene rol ten aanzien van de Belgische diplomatie adviseert hij de posthoofden, de ambassadeurs, over lokale en regionale veiligheidsvraagstukken en de militaire relaties van België met de landen in de jurisdicties op basis van zijn expertise en specifieke contacten.

De kennisuitwisseling van de defensieattaché met de diplomaten over deze kwesties en de veiligheidssituatie vanuit een militair perspectief vormt een gewaardeerde aanvulling op hun politieke en diplomatieke kijk. Omgekeerd geldt dezelfde complementariteit. In Beijing gebeurt deze wisselwerking niet alleen door intense uitwisseling van informatie en percepties, maar ook bijvoorbeeld door gezamenlijke contacten met Chinese en andere partners.

In Beijing werken 190 militaire attachés uit 104 landen. Allen trachten we om goede contacten, netwerken en samenwerkingsvormen uit te bouwen met het Chinese Volksbevrijdingsleger. Zogenaamde *mil-to-mil*contacten zijn een zeer welkome ondersteuning voor de vele Belgische diplomatieke inspanningen om onze bilaterale relaties verder uit te bouwen. Ze dragen bij tot de pogingen van België en de EU om toenadering te zoeken tot China. Ze spelen een belangrijke rol in onze ambitie om van China een verantwoordelijkere internationale stakeholder te maken. De eerste Chinese stappen op dit vlak worden zichtbaar, zij het vanuit een ander perspectief dan het onze en voorlopig vooral met het oog op het beschermen van de eigen Chinese belangen. Voorbeeld hiervan zijn de Chinese antipiraterij-operaties in de Hoorn van Afrika.

De defensieattaché in de ambassade behartigt als enige de contacten met lokale militaire overheden en de militaire vertegenwoordigers van andere diplomatieke missies. De Chinese overheid is een vrij gesloten wereld. Maar daarbinnen is het Chinese Volksbevrijdingsleger nog een bijzonder geval omdat het – nog minder dan andere Chinese overheidsadministraties – weinig blijkt geeft van

openheid ten aanzien van de buitenwereld en nagenoeg ontoegankelijk is voor niet-militairen.

DEFENSIE & BUITENLANDSE ZAKEN, EEN WIN-WIN

Binnen een ambassadeteam ontstaat er vruchtbare persoonlijke samenwerking tussen Defensie en Buitenlandse Zaken. Maar het vergt een open geest en tijd om elkaar te leren kennen en te waarderen. Ik ben alvast ervan overtuigd geraakt dat officieren en diplomaten elkaar veel te bieden hebben en een succesvol team kunnen vormen. De bedrijfscultuur en inzichten zijn nochtans zeer verschillend. Maar tijdens de samenwerking ontdekt men vrij vlug een gezonde complementariteit.

Ook institutioneel zijn er al heel wat contacten tussen beide ministeries, meer in het bijzonder op het niveau van het stafdepartement Strategie en binnen onze vertegenwoordigingen bij multinationale organisaties zoals de NAVO, de EU, enz. En, meer operationeel, in het kader van crisisplanning wordt er alsmaar intenser samengewerkt.

Toch meen ik dat onze wederzijdse samenwerking best verder uitgebreid kan worden, bijvoorbeeld door de actuele samenwerking op het vlak van vormingen te versterken met een heus partnerschap: beduidend meer gezamenlijke contacten en bezoeken organiseren voor stagiairs-diplomaten en jonge hoofdofficieren, het bijkomend openstellen van cursussen, vormingsprogramma's en stages, enz. Op die manier wordt de onwetendheid over elkaar weggewerkt, wat leidt tot spontane, intensere samenwerking.

Een andere mogelijkheid lijkt mij de toename van de systematische contacten voor het uitwisselen van informatie en analyses tussen de geografische diensten van Buitenlandse Zaken en de stafdepartementen Strategie en Inlichtingen & Veiligheid van Defensie.

In deze steeds complexere wereld en in een periode waar beide ministeries aankijken tegen grote budgettaire uitdagingen is deze synergie een opportuniteit.

STRATEGIC REBALANCE TO ASIA

Traditioneel ziet ons land Afrika als prioriteit voor zijn buitenlandse beleid. Ook in ons defensiebeleid is dit predominant. Ons verleden verklaart dit zeker gedeeltelijk. Echter, als we toekomstgericht naar de globale context en de verschuivingen in de globale veiligheidsarchitectuur kijken, is daarnaast meer

aandacht voor China en Azië in het algemeen zeker gerechtvaardigd. Maar voor een klein land zoals het onze is dit een moeilijke oefening. Een gezamenlijke Europese benadering zou dan ook welkom zijn. Spijtig genoeg staat vandaag elke defensieattaché er alleen voor in China. Zelfs binnen een Europese context is de informatie-uitwisseling met de collega-attachés grotendeels afhankelijk van persoonlijke goodwill.

De nochtans fors uitgebouwde EU-delegatie in Beijing, waarin de vertegenwoordigers van de Europese Dienst voor Extern Optreden vorm geven aan het Europese buitenlandse beleid, probeert een eigen EU-defensieattaché te krijgen om makkelijker een dialoog te kunnen aangaan met het Chinese veiligheidsapparaat. Het blijft evenwel afwachten. Eerlijkheidshalve moet ik wel hieraan toevoegen dat zelfs met die EU-defensieattaché, specifieke nationale belangen vaak nog een te belangrijke rol zouden spelen om de vervanging van de nationale attachés mogelijk te maken. Tot mijn spijt stel ik dus vast dat er ook hier nog geen sprake is van een Europese Defensie die gecoördineerd en krachtdadig optreedt ten aanzien van derden en partners.

Veiligheids- en andere belangen in Oost-Azië en China blijven dus in eerste instantie voornamelijk een nationale verantwoordelijkheid. Ik ben dan ook ervan overtuigd dat de gezamenlijke inspanningen van Defensie en Buitenlandse Zaken in China en Oost-Azië een verstandige investering zijn in een wereld die niet langer *Atlantic-centric* zal zijn, maar *Pacific-centric* wordt.

□

Trefwoorden: Defensieattachés – *People's Liberation Army* – China